

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 448/2021-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Jany Laššákovej a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátkou Mgr. Máriou Milkovou, Kuzmányho 11, Modra, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15C 63/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15C 63/2013 **p o r u š e n é b o l i**.
2. Sťažovateľom **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume po **500 eur**, ktoré im **j e** Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania **576,12 eur** a zaplatiť na účet ich právnej zástupkyne Advokátskej kancelárie Mgr. Mária Milková, Kuzmányho 11, Modra, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia a vymedzenie napadnutého konania

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. mája 2021 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov, priznal im finančné zadostučinenie v sume 3 000 eur pre každého z nich a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľov je tvrdenie, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom v dôsledku neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu bez opory v platnom práve, keďže okresný súd nerozhodol podľa § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) o výške trov (prvoinštančného a odvolacieho) konania, ktorých náhrada v rozsahu 100 % bola sťažovateľom právoplatne priznaná uznesením okresného súdu č. k. 15C 63/2013 z 5. januára 2018 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 7Co 37/2019 z 24. apríla 2019. Uvedené uznesenie odvolacieho súdu bolo sťažovateľom doručené 6. septembra 2019, odkedy je okresný súd v tejto veci úplne nečinný. Namietanú nečinnosť okresného súdu v predmetnom období (od 6. septembra 2019) vyhodnotil ako opodstatnenú aj predseda okresného súdu v upovedomení o vybavení sťažnosti sťažovateľov na prietahy (č. k. 1SprV/95/2021 zo 4. marca 2021).

3. Sťažovatelia si sťažnosťou uplatňujú aj priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 3 000 eur pre každého z nich s odôvodnením, že vinou nečinnosti súdu sa sťažovatelia nedokážu domôcť náhrady vynaložených nemalých finančných prostriedkov, v dôsledku čoho oprávnene pociťujú beznádej a celkovú nedôveru v justičný systém. Navrhované finančné zadostučinenie tiež zohľadňuje celkovú dĺžku predmetného konania, ktoré trvá na prvoinštančnom súde od roku 2013, t. j. už viac ako 7 rokov, napriek tomu, že vo veci sa nikdy meritórne nerozhodovalo, nebolo nariadené ani jedno pojednávanie a konanie skončilo zastavením v dôsledku späťvzatia žaloby. S ohľadom na tieto okolnosti sa javí aj celková dĺžka konania extrémne neprimeraná a priečiaca sa samotnému princípu spravodlivosti.

4. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 448/2021 zo 14. októbra 2021 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, napadnuté konanie a replika sťažovateľov

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Predsedníčka okresného súdu listom č. k. 1SprV/454/2021 z 2. novembra 2021 oznámila ústavnému súdu, že netrvá na ústnom prejednaní sťažnosti, a k priebehu napadnutého konania v podstatnom uviedla, že napadnuté konanie bolo právoplatne skončené 6. septembra 2019 a zákonný sudca uznesením z 25. októbra 2021 zmenil sťažnosťou napadnuté uznesenie vyššieho súdneho úradníka a rozhodol o priznanej výške trov konania sťažovateľov v sume 4 258,63 eur. Vzhľadom na to navrhla nepriznať sťažovateľom finančné zadostučinenie a poukázala na písomné ospravedlnenie poskytnuté okresným súdom sťažovateľom. Zákonný sudca v pripojenom vyjadrení poukázal na neprimerané množstvo pridelených spisov a pracovnú vyťaženosť ako dôvod omeškania s rozhodnutím.

II.2. Napadnuté konanie:

6. Z predloženého spisového materiálu vyplýva tento priebeh napadnutého konania:

Žaloba bola podaná na Okresnom súde Bratislava I dňa 25. marca 2013 (sťažovatelia v postavení žalobcov) o vydanie peňazí z notárskej úschovy a príslušenstvo.

Sťažovatelia vzali 29. mája 2013 žalobu v časti späť po tom, ako žalovaná notárka 10. mája 2013 peniaze z úschovy sťažovateľom vydala. V časti úrokov z omeškania a náhrady trov konania žaloba vzatá späť nebola.

Uznesením okresného súdu z 27. júna 2013 bolo zastavené konanie v časti dotknutej späťvzatím žaloby.

Sťažovatelia podali proti uzneseniu o zastavení konania odvolanie, v ktorom namietali, že nebolo rozhodnuté o náhrade trov konania.

Okresný súd postúpil spis odvolaciemu súdu 1. decembra 2014.

Sťažovatelia 3. augusta 2015 vzali späť zvyšnú časť žaloby a navrhli zastavenie konania s tým, že si uplatňujú náhradu trov konania, pretože späťvzatie bolo spôsobené žalovanou.

Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 3Co 349/2016 z 31. júla 2017 napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil. Spis bol vrátený 15. augusta 2017.

Okresný súd uznesením z 5. januára 2018 zastavil konanie vo zvyšnej časti a sťažovateľom priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

Žalovaná podala 28. februára 2018 odvolanie proti tomuto uzneseniu a žiadala žalobu zamietnuť, alternatívne žiadala zrušiť výrok o náhrade trov konania a nepriznať nárok na ich náhradu z dôvodov okolností hodných osobitného zreteľa.

Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 7Co 37/2019 z 24. apríla 2019 (právoplatné 6. septembra 2019) uznesenie okresného súdu potvrdil a sťažovateľom priznal nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania. Spis bol vrátený okresnému súdu 26. apríla 2019.

Zmena zákonného sudcu 12. júna 2019 dodatkom k rozvrhu práce z 31. mája 2019.

Právna zástupkyňa sťažovateľov predložila 20. augusta 2019 vyčíslenie trov konania v sume 9 233,76 eur.

Zmena zákonného sudcu dodatkom z 25. februára 2021 s účinnosťou od 24. marca 2021.

Sťažovatelia podali 14. júna 2021 sťažnosť na prietiahy a návrh na prikázanie veci Okresnému súdu Pezinok. Návrh na prikázanie veci vzali sťažovatelia späť podaním zo 4. augusta 2021.

Okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka č. k. 15C 63/2013 z 14. júna 2021 priznal sťažovateľom náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie a odvolacieho konania v sume 5 314,01 eur.

Žalovaná podala 9. júla 2021 sťažnosť voči uzneseniu o výške trov konania.

Zmena zákonného sudcu účinná od 11. októbra 2021.

Okresný súd uznesením sudcu č. k. 15C 63/2013 z 25. októbra 2021 zmenil sťažnosťou napadnuté uznesenie vyššieho súdneho úradníka o výške priznanej náhrady trov tak, že sťažovateľom priznal náhradu v sume 4 258,63 eur. Uznesenie bolo elektronicky doručované účastníkom 26. októbra 2021. Právoplatnosť vyznačená nie je.

II.3. Replika sťažovateľa:

7. Sťažovatelia sa podaním z 12. novembra 2021 vyjadrili k stanovisku okresného súdu tak, že potvrdzuje ich popis skutkového stavu a nečinnosť okresného súdu vo veci priznania vyčíslených trov konania trvala od 6. septembra 2019 do 14. júna 2021, teda viac ako 21 mesiacov. Sťažovatelia poukázali na to, že im uznesenie okresného súdu o sťažnosti žalovanej proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka nebolo doručené a nemajú ani vedomosť o jej podaní. Sú toho názoru, že aj k rozhodnutiu sudcu o takejto sťažnosti došlo s neprimeraným odkladom 4 mesiacov, ako to vyplýva z vyjadrenia okresného súdu. Žiadosť okresného súdu o nepriznanie finančného zadostučinenia považujú sťažovatelia za nedôvodnú, pretože vzniknuté prierahy v konaní, ktoré sám porušovateľ uznal, nemožno nijako dodatočne napraviť, možno len poskytnúť za porušenie tohto práva primeranú finančnú náhradu podľa čl. 127 ods. 3 ústavy. Formálne ospravedlnenie predsedu súdu sťažovatelia nepovažujú za dostatočnú kompenzáciu takmer dvojročnej nečinnosti súdu. Požadovanú finančnú satisfakciu sťažovatelia riadne odôvodnili a je podľa ich názoru primeraná okolnostiam veci.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

11. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 CSP, ako aj

z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

12. Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojej judikatúre (napr. rozsudok *Hornsby v. Grécko* z 19. 3. 1997, sťažnosť č. 18357/91) pripomína, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky fázy súdneho konania o občianskoprávnom nároku účastníka konania vrátane fáz nasledujúcich po právoplatnom meritórnem rozhodnutí skončili v primeranej lehote. Garancie čl. 6 ods. 1 dohovoru sa teda vzťahujú aj na rozhodovanie o náhrade trov konania, ktoré tvorí integrálnu súčasť súdneho konania o občianskom práve.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

14. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o výške priznanej náhrady trov konania tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti okresných súdov, nie je právne komplikovaný a je už detailne riešený judikatúrou. Predmet konania nie je v zmysle judikatúry ústavného súdu a ESLP časovo prioritizovaný z dôvodu jeho významu pre sťažovateľov.

15. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu zistil, že sťažovatelia neprispeli k predĺženiu predmetného konania v časti rozhodovania o trovách.

16. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

17. Z popísaného priebehu súdneho konania vyplýva, že okresný súd bol od 6. septembra 2019 do 14. júna 2021 úplne nečinný, keď po priznaní nároku na náhradu trov konania nevydal uznesenie o ich výške, čo je bežným a rutinným procesným úkonom. Rozhodovanie o výške trov trvajúce 2 roky a 4 mesiace nie je ústavne akceptovateľné a nezodpovedá požiadavke konania v primeranej lehote.

18. Pokiaľ okresný súd poukazuje na nedostatočné personálne obsadenie súdu a množstvo nevybavených súdnych prípadov, k tomu ústavný súd v zhode so svojou doterajšou ustálenou judikatúrou (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03) konštatuje, že nedostatočné materiálo-technické vybavenie a poddimenzované personálne obsadenie súdu nemôže byť na ťarchu účastníkom konania a nemôže zbaviť okresný súd zodpovednosti za vzniknuté priet'ahy.

19. Ústavný súd preto aj s prihliadnutím na zistenú nečinnosť a neefektívny postup okresného súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo s'ťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

20. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie s'ťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

21. Vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu bolo napadnuté konanie v merite právoplatne skončené, bolo vydané aj rozhodnutie sudcu o s'ťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o priznanej výške náhrady trov konania a toto rozhodnutie bolo už odoslané účastníkom konania, možno považovať napadnuté konanie za skončené. Ústavný súd preto nevyhovet návrhu s'ťažovateľov na prikázanie okresnému súdu, aby konal bez zbytočných priet'ahov (bod 4 výroku tohto nálezu).

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

23. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

24. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä dĺžku rozhodovania o výške priznanej náhrady trov konania, obdobie nečinnosti a neefektívny postup okresného súdu, ale aj význam tejto časti konania pre s'ťažovateľov, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 500 eur pre každého zo s'ťažovateľov primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Trovy konania

25. Úspešní s'ťažovatelia si uplatnili právo na náhradu trov konania.

26. Ústavný súd priznal s'ťažovateľom náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 13 ods. 2 a ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) pre dvoch s'ťažovateľov v rozsahu tarifnej odmeny za tri úkony právnej služby v roku 2021 (prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej s'ťažnosti a podanie vyjadrenia) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Takto určená suma predstavuje celkom 576,12 eur (výrok 3 nálezu).

27. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

28. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. decembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu